

Vergaderjaar 2025–2026

33 977

Evaluatie Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta)

Nr. 50

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 februari 2026

In zijn brief van 12 maart 2024 heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd om u te informeren over de opvolging van de aanbevelingen uit de slotrapportage «Druk en Tegendruk» van de Kwartiermakers toekomst accountancysector (kwartiermakers).¹ Met deze brief kom ik die toezegging na.

Hieronder ga ik eerst in op het belang van het werk van de accountant. Daarna behandel ik de stand van zaken van de opvolging van de belangrijkste aanbevelingen. Tevens informeer ik uw Kamer over de uitvoering van twee aangenomen moties.

De accountant voegt vertrouwen toe

Elke accountant verricht maatschappelijk belangrijk werk. In het publieke belang controleren accountants informatie waarop onder meer investeerders vertrouwen. Dat betekent dat er geen twijfel mag zijn over de kwaliteit van de uitvoering van het werk van de accountant. Want investeerders die vertrouwen hebben in de getrouwheid van financiële verantwoording, kunnen beter beslissen over financiering en investeringen. En dat is goed voor de welvaart in Nederland.

Het is daarom belangrijk dat accountants hun werk kwalitatief goed uitvoeren. Dit ondanks tijdsdruk, budgetdruk, druk van de onderneming of instelling en druk van een toenemend takenpakket. Het is nodig dat accountantsorganisaties hun accountants, controlemedewerkers en specialisten zo veel mogelijk vrij houden van die druk. Dat doen zij met een goed stelsel van kwaliteitsbeheersing en een kwaliteitsgerichte cultuur. Mijn beeld is dat zowel accountantsorganisaties als accountants zich inspinnen om te doen wat nodig is om de kwaliteit van het werk van de accountant te bevorderen.

¹ Kamerstukken II 2023/24, 33 977, nr. 47.

Evaluatie van het stelsel van beroepsreglementering van accountants

Een belangrijk middel om de kwaliteit van de wettelijke controle te borgen zijn de beroepsregels voor accountants. Het stelsel van beroepsreglementering heeft een grondslag in de wet. Binnen dat stelsel neemt de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) als wettelijke beroepsorganisatie een belangrijke positie in. De kwartiermakers concludeerden dat NBA in haar rol te weinig doorzettingskracht heeft. Om die reden kondigde mijn ambtsvoorganger een evaluatie aan van het stelsel van beroepsreglementering van accountants. Deze evaluatie is gericht op de doeltreffendheid van dat stelsel en de vraag of dat stelsel de kwalitatief goede beroepsuitoefening bevordert. Daarbij hoort de vraag welke rol, taken, bevoegdheden, governance, financiering en bestuurlijk toezicht passen bij de gewenste rol voor de NBA.

Deze evaluatie is inmiddels begonnen door onderzoeksbureau SEO. Zij loopt tot uiterlijk september a.s. Daarna zal ik uw Kamer informeren over de conclusies van de onderzoekers en over passende maatregelen indien deze aan de orde zijn.

Herziening van het beroepsprofielen van de accountant

Een belangrijk deeladvies bij de slotrapportage was die van de Expert-groep Educatie: «Tijd voor heldere keuzes».² Het advies ziet allereerst op de herziening van de beroepsprofielen van de accountant. Die profielen beschrijven de rol van de accountant en de vaardigheden waarover de accountant moet beschikken. Deze herziening is belangrijk omdat zij dient als ijkpunt voor de modernisering van de opleidingen tot accountant. Modernere opleidingen maken het voor studenten accountancy aantrekkelijker om die te gaan volgen. Dat is ook belangrijk vanwege het dreigende tekort aan accountants.

De ledenvergadering van de NBA stemde op 16 juni 2025 in met gemoderniseerde beroepsprofielen van de accountant. De nieuwe profielen leggen meer nadruk op de kernwaarden van het zijn van accountant en op vaardigheden. De NBA heeft de nieuwe Verordening op de Beroepsprofielen op 25 juni 2025 bekendgemaakt.³ Daarmee hebben de NBA en haar leden eerste opvolging gegeven aan dit advies.

Modernisering van de opleidingen tot accountant

De herziene beroepsprofielen hebben de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) de ruimte gegeven om de eindtermen voor de accountantsopleidingen fundamenteel anders te gaan beschrijven dan zij nu nog luiden.⁴ Deze eindtermen bepalen wat studenten aan het eind van een opleiding moeten weten en kunnen en zijn de basis voor de inrichting van de accountantsopleidingen. De nieuwe eindtermen zijn meer thematisch vormgegeven. De eindtermen beschrijven theorie en praktijk zoveel mogelijk geïntegreerd. Ook worden de eindtermen conceptueel van aard en minder gedetailleerd en specifiek. De planning van de CEA is erop gericht om de herziene eindtermen eind 2026 bekend te maken. Hiertoe doorloopt de CEA een proces van inspraak, zodat de uiteindelijke eindtermen breed draagvlak hebben. Mijn beeld is dat de CEA zorgvuldig te werk gaat om de opleidingen tot accountant aantrekkelijker te krijgen, beter studeerbaar en toekomstbestendiger.

² Kamerstukken II 2023/24, 33 977, nr. 46, met bijlage Tijd voor heldere keuzes.

³ Stcrt. 2025, nr. 21318.

⁴ <https://www.cea.nl/themas/herziening-eindtermen/fase-2---herziening-eindtermen>.

De eerste fase van de herziening van de beroepsprofielen en van de eindtermen voor de opleidingen is daarmee in gang gezet. In een tweede fase komen de meer fundamentele onderdelen van het advies van de Expertgroep Educatie aan de orde. Het advies ziet bijvoorbeeld op nieuwe opleidings- of beroepstitels. En op een ander stelsel van toezicht op de accountantsopleidingen.⁵ Het is belangrijk dat de NBA aan de tweede fase gaat werken. Hierover zal ik regelmatig overleggen met betrokkenen en waar nodig aandringen op ambitie en voortvarendheid.

De AFM als goed toegeruste wettelijk toezichthouder

Een van de aanbevelingen betrof de AFM als wettelijk toezichthouder op accountantsorganisaties. De kwartiermakers deden de aanbeveling om na te gaan of de AFM goed is toegerust voor haar toezichtstaak. De AFM heeft mij laten weten dat de normen waaraan accountantsorganisaties moeten voldoen afdoende zijn om haar toezicht te kunnen uitoefenen, mede vanwege de aangenomen Wijzigingswet accountancysector.⁶ Voorwaarde wat de AM betreft is dan ook Wijzigingswet accountancysector en het geconsulteerde Wijzigingsbesluit accountancysector in werking treden.⁷ Daarnaast heeft de AFM mij geïnformeerd dat zij over afdoende bevoegdheden beschikt om te kunnen handhaven bij accountantsorganisaties. Ik concludeer dat de AFM goed is toegerust. Ik zet mij ervoor in om de Wijzigingswet accountancysector en de daarbij behorende algemene maatregel van bestuur en ministeriële regeling in werking te laten treden op 1 juli 2026.

Vorbereiding op de invoering van de kwaliteitsindicatoren

Een andere aanbeveling zag op de ondersteuning bij de invoering van de kwaliteitsindicatoren. Op basis van de Wijzigingswet accountancysector gaat de verplichting om te rapporteren gelden voor de zes kantoren die ook organisaties van openbaar belang mogen controleren (OOB-kantoren). Bij de NBA is er een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de OOB-kantoren die zich voorbereiden op die rapportageplicht.

Mijn beeld is dat de OOB-kantoren, met ondersteuning van de NBA, elkaar helpen met antwoord op vragen die opkomen bij de concrete invoering medio 2026. Enkele OOB-kantoren rapporteren al vrijwillig over kwaliteitsindicatoren in hun transparantieverslag.

Momenteel bereid ik een ministeriële regeling voor ter vaststelling van de kwaliteitsindicatoren. Deze regeling treedt in werking op 1 juli 2026. Ik blijf ondertussen de invoering van de kwaliteitsindicatoren volgen, met het oog op vergelijkbaarheid en begrijpelijkheid van deze informatie. Na drie jaar volgt een evaluatie van deze rapportageplicht over de kwaliteitsindicatoren. Daarover zal ik uw Kamer informeren.

Vrijwillige invoering structuurmaatregelen

De kwartiermakers concludeerden dat er nu geen overtuigende voordelen bestaan van overheidsingrijpen in de eigendomsstructuren van accountantskantoren. De kwartiermakers hebben wel aanbevelingen gedaan aan de OOB-kantoren en de grootste reguliere vergunninghoudende kantoren. Zij zouden zelf maatregelen kunnen nemen. Het doel van die maatregelen

⁵ Het bestaande toezicht van de CEA is recentelijk nog positief geëvalueerd. Zie Kamerbrief van 1 september 2023, Kamerstukken II 2022/23, 25 268, nr. 218.

⁶ Stb. 2025, nr. 341.

⁷ Zie <https://www.internetconsultatie.nl/wijzigingsbesluitaccountancysector/b1>.

is de beheersing van commerciële belangen die ten koste kunnen gaan van de kwaliteit van de wettelijke controle.

Ten eerste zouden kantoren met een gescheiden winst- en verliesrekening inzichtelijk kunnen maken of er geldstromen zijn tussen de controle- en de adviestak. Enkele OOB-kantoren rapporteren een winst- en verliesrekening van de controletak gescheiden van die van de adviestak. Ten tweede zouden kantoren kunnen besluiten variabele beloning te beperken tot kwaliteitscriteria. En ten derde zouden zij commerciële prikkels kunnen beperken in de variabele beloningen van accountants. De NBA heeft mij hierover laten weten dat OOB-kantoren beloning en winstverdeling toelichten in hun externe verslaggeving. Zij heeft mij daarnaast laten weten dat de grootste reguliere vergunninghoudende kantoren hebben aangegeven kwaliteit voorop te stellen in hun beloning of geen variabele beloning toe te kennen. Ik roep kantoren hierbij op vrijwillig deze maatregelen door te voeren en hierover te rapporteren.

Kwaliteitsgerichte cultuur vergt blijvende aandacht

De kwartiermakers hebben aanbevolen om aandacht te blijven geven aan een kwaliteitsgerichte cultuur binnen kantoren. Mijn beeld is dat de kantoren en de NBA zich realiseren dat kwaliteit van de wettelijke controle valt of staat met een kwaliteitsgerichte cultuur.

De NBA en de AFM vragen hier regelmatig aandacht voor. Dat doen zij beide met toetsingen, toezicht of normverduidelijking. De NBA neemt alle nieuwe accountants de beroepseed af. Zij heeft voorts het strategisch programma «Ethiek, cultuur en gedrag» ingericht. Daarnaast biedt zij de «Dilemma-app» en videoproducties aan waarmee zij regelmatig casuïstiek onder de aandacht brengt waarmee accountants kunnen oefenen. De NBA heeft mij laten weten dat alle OOB-kantoren specialisten hebben op de gebieden van fraude bij en (dis)continuïteit van de controlecliënt. Regelmatig trainen zij hun accountants en controlemedewerkers op het gebied van een professioneel-kritische instelling. Reguliere vergunninghoudende kantoren geven aandacht aan een cultuur die is gericht op kwaliteit, met trainingen of opleidingen, opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling en de juiste «tone-at-the-top».

Kantoren zijn eerstverantwoordelijk voor een kwaliteitsgerichte cultuur. Het is aan hen om ervoor te zorgen dat accountants kunnen en willen werken in een cultuur die bevorderlijk is voor de kwaliteit van het werk van de accountant. Ik roep kantoren op te blijven werken aan een kwaliteitsgerichte cultuur en zal hier in mijn gesprekken met vertegenwoordigers uit de sector ook aandacht aan blijven besteden.

Inzet van innovatieve tools

De kwartiermakers hebben kantoren opgeroepen om innovatie «tools» in te zetten bij de uitvoering van de wettelijke controle. OOB-kantoren gaven te kennen breed gebruik te maken van innovatieve tools, zoals kunstmatige intelligentie (AI). Zij stimuleren innovatie maar willen voorzichtig zijn indien een tool nog in de experimenteer- of ontwikkelfase zit. Reguliere vergunninghoudende kantoren gaven aan AI-tools in te zetten, data-analyses toe te passen en op zoek te zijn naar doelmatige en doelgerichte instrumenten. Ik vind het positief dat innovatieve tools inzetten waar dit gunstig is voor de kwaliteit. Dit kan ook gunstig zijn voor de prijs van de wettelijke controle.

Uitvoering Kamermoties bij de Wijzigingswet accountancysector

Uw Kamer heeft twee moties aangenomen tijdens de behandeling van het wetsvoorstel Wijzigingswet accountancysector.

De eerste motie van de leden Van Eijk (VVD) en Vermeer (BBB) roept op tot actieve betrokkenheid bij de implementatie van de nieuwe beroepsprofielen en te laten bewaken hoe deze modernisering uitpakt in termen van instroom, professionele ontwikkeling en continuïteit binnen het mkb.⁸

Deze motie bezie ik vanuit de discussie in de accountancysector over accountants met en zonder de bevoegdheid om wettelijke controles uit te voeren. Ook voor het kleinbedrijf moeten er immers accountants zijn en blijven. Om die ondernemers te ondersteunen, hun jaarrekeningen samen te stellen en hen advies te geven. Zij mogen bovendien vrijwillige accountantscontroles uitvoeren en daarover controleverklaringen afgeven. Deze accountants voorzien zo in een behoefte van die ondernemingen.

Met de nieuwe beroepsprofielen kunnen HBO-studenten er nog steeds voor kiezen om zich te laten opleiden voor het verrichten van wettelijke controles (certificeringsbevoegdheid). Elke accountant, die ook openbaar accountant wil worden (certificeringsbevoegd wil worden), blijft de keuze houden om zich te laten opleiden om die bevoegdheid te behalen, uitgaande van de Europese eisen die daarvoor gelden.⁹ Ik vind dat HBO-studenten vrij moeten zijn om te kiezen voor de accountantsopleiding die bij hen past. Met deze inzet zal ik de discussie in de accountancysector volgen over fase 2 van de herziening van de beroepsprofielen en van accountancyopleidingen. Op suggestie uit de brief van de NBA van 15 juli 2025 onderzoekt het kabinet ook of en waar de adviserend accountant (meer) subsidie- en bekostigingscontroleverklaringen mag uitvoeren dan nu het geval is.¹⁰

De tweede motie van eveneens de leden Van Eijk (VVD) en Vermeer (BBB) verzoekt om te onderzoeken op welke wijze de wettelijke controletaak van accountants kan worden beperkt en vereenvoudigd, zodat de kwaliteit van controles kan worden gewaarborgd zonder onnodige uitbreiding van wettelijke verplichtingen.¹¹

Deze motie heb ik besproken met de NBA. Er zijn drie soort bronnen van regeldruk met eisen aan de kwaliteit aan het werk van de accountant. Om te beginnen is er het jaarrekeningrecht. Daarin is bepaald dat de externe accountant in een controleverklaring een oordeel geeft over de mate van getrouwheid van de jaarrekening. Deze eis is kernachtig en beknopt geformuleerd.

Vervolgens is er de beroepsreglementering van de NBA. De NBA is op basis van Wet op het accountantsberoep (Wab) bevoegd beroepsreglementering op te stellen. Onder andere de beroeps- en gedragsregels, de onafhankelijkheidsregels, de kantoorregels voor de kwaliteitsbeheersing, de controle- en overige standaarden vloeien veelal voort uit internationale standaarden. Deze standaarden zijn ontwikkeld door accountants zelf, met inspraak van investeerders uit oogpunt van publiek belang.

⁸ Kamerstukken II 2025/6, 36 484, nr. 12.

⁹ Op grond van richtlijn 2006/43/EG.

¹⁰ https://www.accountant.nl/siteassets/accountant.nl/diversen/brief-aan-van-weel_15-juli-2025.pdf.

¹¹ Kamerstukken II 2025/6, 36 484, nr. 13.

Dan is er nog de Wet toezicht accountantsorganisatie (Wta). Deze implementeert vooral de Auditrichtlijn¹² en waar nodig de Auditverordening¹³. De Wta kent open normen zodat accountantsorganisaties de ruimte hebben voor een invulling die rekening houdt met hun situatie. Ook in de Wijzigingswet accountancysector, die onder andere de Wta wijzigt, zijn die normen open gehouden.

Kijkend naar de totale omvang van de regels voor accountants volgen de meeste regels voor accountants uit de eigen beroepsreglementering. De beroepsreglementering bestaat vooral uit geïmplementeerde internationale beroeps- en controlestandaarden.

Verder is het wetsvoorstel van belang ter implementatie van de Proportionaliteitsrichtlijn.¹⁴ Dit voorstel bevat de bepaling dat de NBA de taak krijgt om een proportionaliteitstoets te verrichten van haar beroepsreglementering. Dit wetsvoorstel wordt zo spoedig mogelijk ingediend bij uw Kamer. Ondertussen zal ik regelmatig informeren bij de NBA of zij ruimte ziet voor regeldrukvermindering in haar beroepsreglementering.

Vervolg

Met de accountancysector blijf ik in gesprek. Na de zomer verwacht ik uw Kamer te informeren over de uitkomsten en implicaties van de evaluatie van het stelsel van beroepsreglementering. Ik zal u dan ook opnieuw informeren over de stand van zaken van de opvolging van de aanbevelingen van de kwartiermakers.

De Minister van Financiën,
E. Heinen

¹² Richtlijn 2006/43/EG.

¹³ Verordening (EU) Nr. 537/2014.

¹⁴ Zie <https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK025405>.